

LUX

3 FILME
24 DE LIMBI
28 DE ȚĂRI

FILM

DAYS

**À PEINE J'OUVRE LES YEUX
(CÂND AM DESCHIS OCHII)**

Leyla Bouzid

Franța, Tunisia, Belgia, Emiratele Arabe Unite

**LUX
FILM PRIZE**

PARLAMENTUL EUROPEAN
ANGAJAT ÎN PROMOVAREA CULTURII

ye10
ars

Parlamentul European

À PEINE J'OUVRE LES YEUX

Când am deschis ochii

UN FILM DE LEYLA BOUZID

Tunis, vara anului 2010, cu câteva luni înainte de Revoluție: Farah, 18 ani, își dă bacalaureatul, iar familia ei și-o și imaginează medic... ea însă nu vede lucrurile în același fel.

Este solista unui grup rock militant. Vibrează, se îmbată, descoperă dragostea și orașul natal noaptea, împotriva voinței lui Hayet, mama ei, care cunoaște Tunisia și interdicțiile ei.

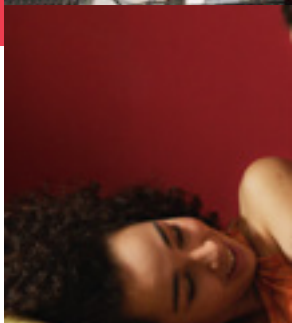
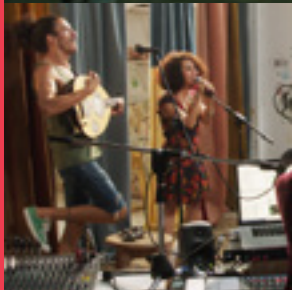
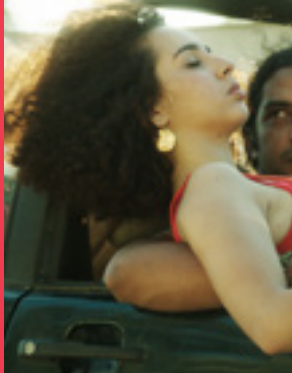
Cerul tinerei se va întuneca însă atunci când grupul din care face parte decide să cânte în cafenelele din capitală, iar Farah lasă să izbucnească la suprafață, fără teamă, setea ei de libertate și dragostea de viață. Avertizată imediat despre comportamentul dezinhibat al fetei ei în localuri destinate bărbaților, Hayet încearcă să o aducă pe calea rațiunii. În zadar. Pe jumătate rebelă, pe jumătate inconștientă de riscul la care se expune în Tunisia autoritară din acea vreme, Farah se încapățânează să proclame cu forță versurile subversive ale lui Borhène, iubitul ei și liderul grupului, și, odată cu ele, speranțele unei întregi generații de tineri.

PLASAREA ÎN CONTEXT

Faptul că Leyla Bouzid plasează acțiunea filmului cu doar câteva luni înaintea revoluției tunisiene care urma să dea semnalul declanșării Primăverii Arabe, o vastă mișcare de emancipare multinațională care se explică, printre altele, prin respingerea regimurilor autoritare aflate la putere, prin adânci inegalități sociale, o criză economică gravă și o rată a șomajului foarte ridicată în rândul tinerilor, este semnificativ. În Tunisia, sentimentul sufocării și al nedreptății pe care îl resimt tinerii este cu atât mai important cu cât 42 % din populație avea în acea perioadă sub 25 de ani, un nivel de educație destul de ridicat și un atașament clar față de valorile laice. În timp ce în mai multe țări arabe în care s-au făcut simțite efectele revoluției se vor instala ulterior la putere regimuri islamiste, în mod durabil și cu consecințele pe care le cunoaștem, Tunisia va reuși să realizeze o veritabilă tranziție spre democrație. În pofida succeselor electorale inițiale, islamiștii au fost în cele din urmă înlăturați de la putere și, în ianuarie 2014, țara a adoptat o nouă Constituție.

Cinci ani mai târziu, Leyla Bouzid revine asupra premiselor revoluției tunisiene, cristalizând în jurul personajelor principale mizele și factorii care au stat la originea acestora: tineri locuitori ai orașelor, proveniți din familii destul de înstărite, educați și cuprinși de o sete arzătoare de libertate (Farah și prietenii ei), un climat de opresiune și de supraveghere tipic pentru statele polițienești (arestarea lui Borhène și, ulterior, a lui Farah), funcționarii corupți (când Farah dispare, Hayet îl plătește pe poliștii ca să înceapă imediat căutările), povara societății tradiționaliste și a valorilor sale misogine (felul în care bărbații o privesc pe Hayet, mai ales atunci când îl caută pe Borhène la cafea în seara în care fika ei dispare)...

În contextul atentatelor teroriste care au avut loc după Primăvara Arabă, în perioada în care a fost realizat filmul, *À peine j'ouvre les yeux (Când am deschis ochii)* permite inițierea, fără a evoca direct subiectul, unei reflecții asupra efectelor neașteptate ale unei revoluții care a deschis, în cele din urmă, calea unui islamism conservator înlăturat de multă vreme din societatea tunisiană din anul 2010. Și, dacă filmul Leylei Bouzid se face messengerul speranțelor unei generații, el prezintă în același timp, prin omisiune, dar cu forță, iluziile sale pierdute și temerile care o frământă în prezent. În acest sens, filmul, pe care îl putem interpreta drept o invitație discretă la conștientizare politică

și la o oarecare formă de mobilizare intelectuală, ar trebui să suscite o reflecție pe tema unor subiecte fundamentale, cum ar fi importanța apărării libertăților și valorilor care stau la baza societăților democratice.

FARAH ȘI HAYET: RELAȚIA MAMĂ-FIICĂ SE AFLĂ ÎN CENTRUL FILMULUI

Dincolo de descrierea foarte emoționantă a relației mamă-fică, filmul Leylei Bouzid permite evaluarea, prin intermediul acestor două portrete de femei, a modului în care frustrările se transmit de la o generație la alta și, mai ales, a măsurii în care este dificil să revendici o schimbare oricât de mică atunci când trăiești într-un stat polițienesc. La fel ca Farah, și Hayet are un trecut de militantă, dar, spre deosebire de fiica ei, ea știe că tentativele de răsturnare a ordinii stabilite se plătesc foarte scump într-o țară cum este Tunisia lui Ben Ali. Parcursul ei, care a făcut din ea femeia modernă, dar nu mai puțin resemnată, de astăzi, evocă impasul în care se sfârșește orice acțiune subversivă într-un astfel de context represiv. Cât despre Farah, care simbolizează în film elanul vital al tinereții aflate în căutarea libertății, putem deja imagina soarta care o așteaptă, prin prisma experienței mamei ei.

Pe plan cinematografic, toate tensiunile care se nasc între cele două femei din cauza climatului opriment pe care regimul îl impune întregii societăți devin extrem de percutante în unele scene foarte încărcate din punct de vedere emoțional. Acest mod de a sublinia momentele de mare intensitate dramatică permite scoaterea în evidență a conflictului interior pe care îl trăiește această mamă, tracasată între dragostea pentru fiica ei, dorința de a o proteja și propriile ei idealuri din tinerețe.

INTERVIU CU LEYLA BOUZID (EXTRASE DIN DOSARUL DE PRESĂ)

Vorbiți despre temerile legate de sistemul polițienesc, dar există și o amenințare teroristă care planează asupra Tunisiei. Cu toate acestea, religia lipsește cu desăvârșire din film.

Suntem în mijlocul unor tineri care vibrează, care sunt activi, vor să-și cânte muzica, să țină concerte, să trăiască prin arta lor. Religia nu se află

în centrul vieții lor. Doream să filmez acest tineret energic și creativ. Un tineret care luptă zilnic prin însăși existența sa și despre care se vorbește rareori. Singurii cărora li se dă cuvântul în mass-media sunt cei care se repliază în extremism și violență. Mi se pare important să arătăm că mai există și tineri îndrăgostiți de viață, cărora le-am dăruit o voce prin personajul Farah și care sunt cenzurați de teroarea propagată de sistem. Există și alte forme de teroare pe lângă terorism. Farah încearcă să existe ca individ, să-și facă auzită vocea.

Cunoaștem „poporul tunisian”, conceptul de „noi”, națiunea... Dar ce loc ocupă „eu”? Cu ce preț se poate trăi ca individ liber în Tunisia? Dumneavoastră ați fost nevoită să plătiți acest preț?

Filmul pune următoarea întrebare: cum poți, în Tunisia, să te desprinzi de familie, de societate și de sistem? Energia care este necesară pentru a face asta, rezistențele pe care le întâmpini și violența pe care o poate provoca. Urmărim povestea lui Farah, care are poftă de viață, trăiește din plin, împotriva tuturor, și din această cauză este pedepsită, zdrobită.

Cred că în Tunisia plătim cu toții un preț, fie că suntem sau nu artiști. Și asta, într-un moment sau altul al vieții, la nivel intim, familial, social, școlar. În societatea tunisiană, fie faci concesii, fie te lovești de numeroase obstacole.

Povestea din film nu este autobiografică, deși există câteva experiențe pe care le-am trăit personal: cea în care am descoperit că un prieten apropiat, care frecventa același club de cinema ca mine, era un informator al poliției. Venea cu noi ca să ne supravegheze, să se infiltreze. A fost un șoc foarte

puternic, mi-am dat seama, în acel moment, că eram împresurați și că nu puteam avea încredere în nimeni și în nimic.

Filmați cartierele rău famate din Tunis, în special viața nocturnă, barurile, trenurile, locuri foarte masculine, în care pătrundeți cu o privire de femeie... Apoi mergeți până în colțurile îndepărtate ale țării, în bazinul minier, unde un decor acoperit de praf face o trecere netă de la peisajul urban agitat.

Există o graniță care delimitează aceste locuri, iar eu simt nevoia să o dărâm și mă simt capabilă să o fac.

La filmări, scena în care Hayet intră în bar a fost cea mai delicată. Figuranții erau clienții veritabili ai unui bar rău famat. De fiecare dată când refăceam scena, actrița trebuia să intre din nou în bar și, de fiecare dată, era o provocare. Bărbații, deși erau figuranți, o cercetau cu o privire insistentă, aproape obscenă, fără ca noi să le fi cerut acest lucru. De altfel, toate femeile din echipă au simțit presiunea acestor priviri.

Am vrut să filmez locuri din Tunisia, cu atmosfera lor reală, cu oamenii reali care lucrează sau care se deplasează acolo, fidel realității. Trenul de periferie, barurile, autogara sunt filmate ca un documentar.

Trebuia să injectez o doză de ficțiune în aceste locuri atât de vii, fremătătoare ale orașului... Până la minele prăfuite de fosfat, un loc important al rezistenței sub regimul lui Ben Ali... Muncitorii își joacă propriul rol în acele scene.

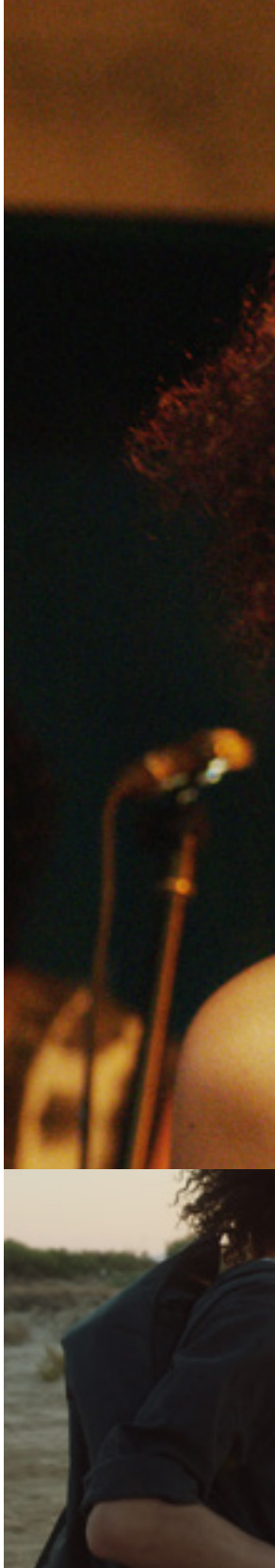
În film, această scenă creează o ruptură, îți permite să faci un pas în spate față de poveste, ca un soi de zoom inversat menit să creioneze o hartă a țării. Îți amintește că versurile cântecelor vin de departe, că senzația de sufocare este profundă, îngropată sub mai multe straturi sociale. Este un omagiu adus acestor muncitori (aflați astăzi în continuare în conflict cu puterea), care amintește că rezistența lor a fost aceea care a pregătit țara pentru revoltă. Aceasta începuse încă din 2008, cu mult înaintea gestului devenit celebru al lui Bouazizi.

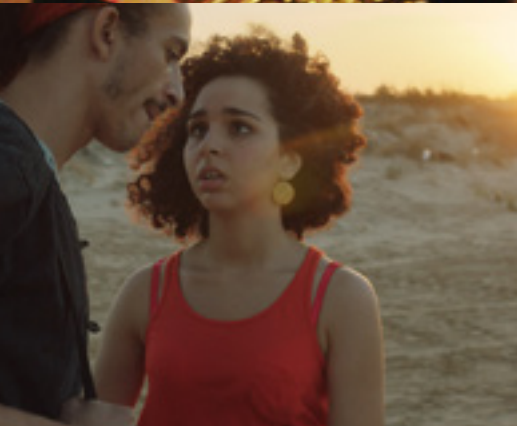
În film, muzica este vectorul unei forme de rezistență. A fost compusă de irakianul Khyam Allami.

Muzica, dansul sunt supape care au existat dintotdeauna în cultura populară tunisiană. „Mézoued”-ul, muzica tradițională, dansul, sărbătorile de la nunți sunt un veritabil spectacol intens și eliberator pentru oameni. În prezent ia naștere o cultură a rap-ului tunisian, originar din cartierele sărace. Este un adevărat refugiu pentru unii și o formă de rezistență puternică la care sunt sensibili mulți. Este evident că statul se teme foarte tare de acești rapperi contestatari, având în vedere că îi combate și îi arestează pentru ceea ce susțin în cântecele lor.

Muzica a fost marea provocare a acestui film. Nu doar să gășesc o actriță care cântă, dar formarea unui grup, compunerea muzicii, scrierea versurilor. Uneori mă gândeam că era imposibil. M-am întâlnit cu enorm de mulți artiști, dar n-am reușit să ne înțelegem.

Și apoi, într-o zi, din întâmplare, am fost la un concert la Paris și am dat peste un grup a cărui muzică m-a fascinat: Alif Ensemble. Khyam era unul dintre cei cinci muzicieni membri ai grupului, originari din diverse țări arabe... El a compus cântecele pentru vocea lui Baya, au repetat împreună săptămâni întregi înainte de începerea filmărilor. Asta i-a apropiat foarte mult. Muzica ne-a entuziasmat pe toți.

TEME DE REFLECȚIE

Ce putem spune despre locul și rolul artei în societate?

les grignoux

10 ANI DE CINEMATOGRAFIE EUROPEANĂ PENTRU EUROPENI

Parlamentul European are onoarea de a prezenta cele trei filme aflate în competiție pentru Premiul LUX 2016:

À PEINE J'OUVRE LES YEUX (Când am deschis ochii) de Leyla Bouzid
Franța, Tunisia, Belgia, Emiratele Arabe Unite

MA VIE DE COURGETTE (Viața mea de Dovlecel), un film de Claude Barras
Elveția, Franța

TONI ERDMANN, un film de Maren Ade
Germania, Austria, România

Aceste povești complexe, rezultat al devotamentului și al creativității inepuizabile ale unor regizori tineri și talentați, vor fi proiectate în cadrul celei de a cincea ediții a Zilelor Filmului LUX.

PREMIUL LUX

Cultura are un rol fundamental în dezvoltarea societăților noastre.

De aceea, Parlamentul European a lansat, în 2007, Premiul LUX, cu scopul de a îmbunătăți distribuția filmelor europene în toată Europa și de a încuraja dezbateri și discuții la nivel european pe teme societale majore.

Premiul LUX este o inițiativă excepțională. În vreme ce majoritatea coproducțiilor europene sunt distribuite exclusiv în țara lor de origine și doar rareori în alte țări, chiar și în cadrul UE, Premiul LUX oferă unui număr de trei filme europene ocazia unică de a fi subtitrate în cele 24 de limbi oficiale ale Uniunii Europene.

Câștigătorul Premiului LUX va fi ales prin vot de deputații din Parlamentul European și anunțat la 23 noiembrie 2016.

ZILELE FILMULUI LUX

Premiul LUX a dat naștere și Zilelor Filmului LUX. Începând din 2012, cele trei filme înscrise în competiție pentru Premiul LUX sunt prezentate unui public european mai larg cu ocazia Zilelor Filmului LUX.

Prin intermediul acestui eveniment, vă invităm să vă bucurați de o experiență culturală transfrontalieră de neuitat. Din octombrie până în decembrie 2016, vă veți putea alătura cinefililor din toată Europa asistând la proiecțiile filmelor *À peine j'ouvre les yeux (Când am deschis ochii)*, *Ma vie de Courgette (Viața mea de Dovlecel)* și *Toni Erdmann* în una dintre cele 24 de limbi oficiale ale Uniunii Europene. Nu uitați să votați filmul dumneavoastră preferat pe site-ul nostru de internet luxprize.eu sau pe pagina noastră de Facebook!

MENȚIUNEA SPECIALĂ A PUBLICULUI

Mențiunea specială a publicului este decernată filmului ales de către spectatori în cadrul Premiului LUX. Nu uitați să votați pentru *À peine j'ouvre les yeux (Când am deschis ochii)*, *Ma vie de Courgette (Viața mea de Dovlecel)* și *Toni Erdmann*! Veți avea poate norocul să fiți selecționat(ă) pentru a asista în iulie 2017 la Festivalul Internațional de Film de la Karlovy Vary – la invitația Parlamentului European – și pentru a anunța titlul filmului care a primit mențiunea specială a publicului.

URMĂREȘTE,
DEZBATE
ȘI VOTEAZĂ

@luxprize

#luxprize

LUX
PRIZE
.EU

REGIZOARE: Leyla Bouzid

SCENARIUL: Leyla Bouzid, Marie-Sophie Chambon

DISTRIBUȚIA: Baya Medhaffer, Ghalia Benali, Montassar Ayari, Lassaad Jamoussi, Aymen Omrani

IMAGINEA: Sébastien Goepfert

MUZICA: Khyam Allami

PRODUCĂTORI: Sandra da Fonseca, Imed Marzouk

PRODUȚIA: Blue Monday Productions, Propaganda Production

COPRODUȚIE: Hélicotronic

ANUL: 2015

DURATA: 102 min.

GENUL: Ficțiune

ȚARA: Franța, Tunisia, Belgia, Emiratele Arabe Unite

VERSIUNEA ORIGINALĂ: arabă

